

VEN

BERT WAGENDORP

TOU ROMAN **X**

Bert Wagendorp

Ventoux

2013

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

ISBN 978 90 254 4081 7 / NUR 301

www.atlascontact.nl

Deze digitale editie is gemaakt naar de eerste druk, 2013

Daar liet ik mijn gedachten hun snelle vlucht nemen van stoffelijke naar onstoffelijke zaken, en sprak ik mezelf als volgt toe: ~~'Besef dat dit, wat je vandaag bij de beklimming van deze berg meermalen hebt ervaren, jou en vele anderen ook overkomt op de weg naar het gelukzalige leven. De mensen realiseren zich dat niet zo gemakkelijk omdat de bewegingen van het lichaam openlijk zichtbaar zijn maar die van de geest onzichtbaar en verborgen.~~
Het leven dat wij het gelukzalige noemen, bevindt zich op een hoge plaats; een smalle weg, zegt men, leidt daarheen.'

Francesco Petrarca, *De beklimming van de Mont Ventoux*

PROLOOG

De foto heeft jarenlang in een envelop gezeten, onder in een witte verhuisdoos. Op het bruine plakband waarmee ik die ergens halverwege de jaren tachtig heb gesloten, had ik 'Diversen' geschreven. Zeker acht keer heb ik hem uit een donkere kast, van een zolder of uit een schuurtje gehaald en zonder uit te pakken weer weggezet. Nadat zij opeens was opgedoken wist ik meteen waar ik de envelop kon vinden.

Foto's van andere vakanties zitten keurig in albums met opschriften als 'Italië 1984' of 'Route 66, 1986'. Deze zat weggestopt, diep in mijn geheugen en in een kartonnen kluis, tot het moment was gekomen hem weer voor de dag te halen. De tijd had er een oranje zweem overheen getrokken.

Ik legde hem voor me neer op de eettafel en zoog het beeld naar binnen. Minutenlang staarde ik de geportretteerden gedachteloos in de ogen. Toen kwamen, langzaam, de herinneringen. De geluiden, de geuren, de woorden. Ik wist weer dat ik naar de camera keek en dacht: ooit zal ik naar deze foto kijken, later, veel later, dan zal ik me herinneren dat dit het geluk was. De tijd leek te verdwijnen, tot ik bijna de jongen die daar stond geworden was. Ik voelde weer de opwindning, de blijdschap, de verwachting. Ik voelde weer haar lichaam tegen het mijne.

Het is ruim dertig jaar geleden dat hij werd gemaakt, op de camping van een klein plaatsje in de Provence, een dag voor Joost, Peter en ik de Mont Ventoux beklommen. Achterop staat: 'Kamperen in Bédoin, juni 1982. V.l.n.r. David, Peter, Laura, Bart, Joost, André'. Op de achtergrond zie je een blauwe bungalowtent en een klein oranje trekkerstentje. Tegen een hek staat een racefiets. Het meisje draagt een rode bikini en witte teenslippers. Er speelt een verlegen lachje om haar lippen, alsof ze er niet helemaal gerust op is dat juist dit moment wordt vereeuwigd.

André heeft een sjekkie in zijn mond en kijkt door een rookwolk heen onverschillig in de lens. Joost poseert nadrukkelijk, met zijn handen op de rug en de borst vooruit, David heeft zijn rechterhand geheven in een waarschuwend gebaar: de foto is gemaakt met zijn camera en hij heeft de zelfontspanner ingesteld.

Peter draagt een hoedje en een zonnebril. Daardoor zie je zijn ogen niet. Om zijn lippen speelt een vage grijns. Met zijn handen in de zakken van een afgeknipte spijkerbroek leunt hij met zijn blote bovenlijf tegen Laura aan. Je ziet dat ze perfect is, hoe mooi haar borsten zijn en hoe eindeloos lang haar benen. Haar ogen nemen je gevangen, zelfs vanaf een Kodak-afdrukje. Ik heb mijn rechterarm om haar heen geslagen en kijk triomfantelijk in de lens, als een voetballer die de kampioensbeker ook even mag vasthouden.

Mijn naam is Bart Hoffman. Eigenlijk heet ik Johannes Albertus Hoffman – Hoffman zoals bij Dustin, met dubbel f en één n. Ik ben bijna vijftig jaar geleden geboren in Zutphen, een stadje aan de rivier, in de Achterhoek. Mijn vader was er hoofd van een christelijke lagere school.

Ik ben misdaadjournalist bij een landelijke krant – ik hoor nog bij de generatie die als gesjeesd student in de journalistiek is terechtgekomen. Een jongen die ik kende van mijn studie Nederlands schreef af en toe een stukje op de kunstpagina van *de Volkskrant*. Hij hoorde dat ze daar iemand zochten op de sportredactie om op zondagavond de uitslagen in te tikken. Ik mocht wel eens naar een onbelangrijke voetbalwedstrijd als ze met een krappe bezetting zaten. Schrijven ging me aardig af: toen ze een verslaggever zochten, meldde ik me en werd ik aangenomen.

Ik kapte zonder pijn met mijn studie. De mensen daar lagen me niet. Ik hield niet van het gezever over Reve en Lucebert en ook niet van de generatieve grammatica van Chomsky. Ik was de enige in mijn jaar die *Voetbal International* las. Dat ik moeiteloos de eerste vijf minuten van het verslag van Herman Kuiphof van de WK-finalist van 1974 kon opdreunen, een fantastische readymade, maakte geen indruk op mijn medestudenten. Ik had ver voor dat in de mode raakte al een heel goede imitatie van Cruijff in huis, maar die herkenden ze niet eens.

Na twee jaar ging de wielerverslaggever van de krant met pensioen en kon ik die sport van hem overnemen. In het voorjaar reisde ik het peloton achterna en versloeg ik eerst Parijs-Nice of de Tirreno-Adriatico en daarna de klassiekers. En in de zomer ging ik naar de Tour de France.

Overdag een beetje achter het peloton aanrijden en na afloop met coureurs praten, dan een stukje tikken en avonds met collega's naar een goed restaurant om de koers en het leven door te nemen. Ik kon me geen beter bestaan voorstellen en het speet me altijd als het in de herfst na het wereldkampioenschap, Parijs-Tours en de Ronde van Lombardije weer voor vijf maanden was afgelopen.

Op mijn vierentwintigste, de week nadat Nederland Europees kampioen voetbal was geworden, ging ik samenwonen. Hinke was mooi, had de blanke huid en de heldere, uitdagende ogen van het noorden. Ze legde haar lange benen gemakkelijk in haar nek, omdat ze van jongs af aan op gymnastiek had gezeten. Ik was verliefd en vond haar aardig, maar dat was voordat ik de onaardigheid in haar had gewekt.

Op de vierde verjaardag van onze dochter Anna, in 1995, stelde ze me voor de keus. Ik kon kiezen tussen vaderschap en het zwerversleven van de wielerverslaggever. In het eerste geval zou ze deel blijven uitmaken van mijn bestaan, in het andere zou ze daaruit verdwijnen en mijn dochter meenemen. Ik koos ervoor een echte vader te worden.

Ik ging naar de hoofdredacteur en legde mijn situatie uit. Een maand eerder was onze misdaadverslaggever overleden aan een hartaanval. De hoofdredacteur vroeg of ik iets wist van misdaad en rechtspraak.

‘Ik ben wielerverslaggever geweest en ik heb *Schuld en boete* gelezen,’ antwoordde ik, min of meer voor de grap.

‘Oké, dan ben jij de man die we nodig hebben. Gefeliciteerd.’

Toen ik veertig werd, stopte ik met roken, haalde mijn oude Batavus uit de schuur en begon hem op te poetsen. Het was, mag ik wel zeggen, een van mijn betere besluiten. Op de fiets kwam langzaam maar zeker het besef da

je naar rechts kunt sturen, maar ook naar links. Dat je altijd dezelfde route kunt nemen, maar ook kunt kiezen voor een andere. Dat de dingen je soms overkomen, maar dat je zelf ook iets kunt doen. Het duurde trouwens nog vijf jaar voor we gingen scheiden. Toen was Anna achttien, en was er geen reden meer nog langer bij elkaar te blijven.

Sinds ik weer alleen ben, woon ik in een ruim appartement in het centrum van Alkmaar. Ik ben ooit naar dat stadje gegaan omdat ik Amsterdam te groot vond en Amsterdammers te luidruchtig en veel te zelfverzekerd, en nu wil ik er niet meer weg. De inrichting van het appartement is kaal, maar dat stoort me niet. Alles wat ik nodig heb is aanwezig en ik hou van ruimte om me heen.

Ik ken elke meter fietsbare weg tussen Den Helder en Purmerend. Op de fiets denk je dat de tijd stilstaat, of op zijn minst dat hij geen enkele bedreiging vormt. De fiets beschermt je tegen wanhoop.

Anna heeft een Bianchi gekocht, ze is goed opgevoed. Geen Duitse racefiets via internet, niet zo'n nieuw Amerikaans merk, maar een Italiaanse fiets van een klassiek merk. Ze weet wie Coppi en Bartali waren en houdt meer van de Giro dan van de Tour.

‘Schitterende kleur,’ zei ik, toen ze hem kwam laten zien. ‘Mooi zeegroen.’

‘Celeste, heet dat.’

Nooit geweten, daar moet je een wielrennende vrouw voor zijn.

‘La Dama Bianca,’ zei ik.

‘Giulia Occhini.’

‘De dokter?’

‘Locatelli. Enrico.’

‘In?’

‘Varano Borghi.’

‘Aan het...’

‘Lago Comabbio.’

‘Nooit van gehoord.’

‘Bestond ook niet, het zijn de tranen van dottore Locatelli, vermengd met de zweetdruppels van Fausto Coppi.’

‘En de liefdessappen van Giulia Occhini.’

Ze begon uitbundig te lachen. ‘Bart! Het kind zit erbij!’

Dat laatste was een quote van haar moeder. Ik zag meteen de De Waard-tent weer voor me, op de Italiaanse camping, het gammele tafeltje waarop het ontbijt stond en het samenzweerderige lachje van Anna.

‘Passie of verraad?’

‘Passie. Als ze niet met Fausto was meegegaan, was het verraad geweest.’

‘Heel goed.’

‘Bart! Je maakt dat kind volkomen amoreel! Natuurlijk was het verraad.’

Het was een van onze vaste dialogen. We hadden er zo een stuk of tien en we kenden allebei feilloos onze tekst. Deze was extra speciaal. Toen ze tien was reden we tijdens een vakantie naar Varano Borghi, niet zo ver van het Lago Maggiore, om te kijken waar Giulia vandaan kwam. Ik had net een toneelstuk gezien dat *Fausto en Giulia* heette en wilde weten of je in het dorp iets kon vinden wat herinnerde aan de beroemdste liefdesgeschiedenis uit de sport.

Er was niets. Ik vroeg aan een voorbijganger of hij wist waar het oude huis van dottore Locatelli stond, maar hij haalde zijn schouders op.

Het was eind februari, ze hadden het nog over de Elfstedentocht, maar ze had al een paar rondjes gereden. Ze wees op de kilometerteller: 195 kilometer. 'Vier keer. Niet slecht toch? En alleen hè, dat moet je ook meerekene Gemiddelde 26,1.' We maakten een afspraak voor twee dagen later. Ik verheugde me erop, samen fietsen is vriendschap, liefde en verbondenheid tezamen.

We reden naar het westen. Bij Egmond gingen we de duinen in. Zonnestralen trokken de kou uit de grond. 'Beetje piano, pap,' riep Anna. 'Ik mis nog de grote vorm en ik sta nog niet op scherp en zo.'

Ze praatte als een prof in het vroege voorjaar. Ik hield in, ging naast haar rijden en gaf haar een duw in de rug. 'Je trapt te zwaar! Alle vrouwen trappen te zwaar. Komt doordat ze altijd op die bezopen omafietsen zwoegen. Je moet op souplesse fietsen. Lichter schakelen.' Ze deed wat ik zei. Ik legde mijn handen op het stuur en heel even op het geluk.

In een uitspanning in Bakkum bracht een mooie jongen koffie. Anna had haar jas uitgetrokken en hij keek naar haar shirt.

'Staat je goed,' zei hij.

'Dank je,' zei ze, en ze schonk hem een hemelse glimlach.

'Broek staat je ook goed.' Met een achteloos gebaar wuifde ze hem weg.

Ik nam een slok van de koffie en keek haar aan. 'Er gebeuren vreemde dingen, Anna,' zei ik.

'Er gebeuren héél vreemde dingen. In Amerika is een panter een huis in een nieuwbouwwijk binnengelopen en in slaap gevallen op de bank. Las ik vanochtend op...'

'Met mij. In mijn leven.'

'O. Wat voor vreemde dingen?'

'Nou, eerst zie ik mijn oude vriend André terug in de rechtszaal.'

'Is-ie rechter?'

'Nee.'

'Advocaat?'

'Nee, hij is een crimineel.'

'Jezus. En hij is jouw vriend? Moet hij de cel in?'

'Nee, vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs.'

'Gelukkig. Voor hem dan. En wat nog meer, qua rare dingen?'

'Even later lees ik dat mijn vriend Joost is genomineerd voor de Spinozaprijs.'

'Wat doet hij?'

'Hij is een geniale natuurkundige. Tenminste, dat schreef de krant.'

'O. Prijs ken ik niet.'

'Soort Nederlandse Nobelprijs, zeg maar.'

'Grappige vrienden heb jij. En die andere, hoe heet-ie...'

'David. Van het reisbureau. Die telt nu even niet mee, want die zie ik nog regelmatig en die belt me twee keer per week.'

'Maar wat is er dan voor vreemds aan de hand?'

'Dat alles terugkomt.'

Ze keek me nadenkend aan. 'Ik vind het niet zo vreemd, geloof ik. Zulke dingen gebeuren. Toeval.'

'Er waren nog twee vrienden,' zei ik. 'Een vriend en een vriendin beter gezegd, Peter en Laura.'

Nu trok ze haar wenkbrauwen omhoog. 'En die zijn ook opgedoken?'

‘Nee.’

Ik wenkte de ober en bestelde nog twee koffie. Ik twijfelde of ik haar het verhaal zou vertellen, maar ik besloot het niet te doen. De dag was te mooi.

‘Of zijn ze dood?’ vroeg ze.

André was ik begin 2012 tegengekomen in het dossier van een cokezaak waar mogelijk ‘hoge ambtenaren en andere vooraanstaande personen’ bij waren betrokken. Ik hoorde mezelf ‘Hé, André’ zeggen.

Ik ging naar het proces en wachtte tot de verdachte binnenkwam. André had zijn hoofd kaalgeschoren. Hij zag er scherp uit, in een pak dat ongetwijfeld meer had gekost dan mijn hele garderobe. Zijn ogen gleden zoekend langs de aanwezigen. Aan een amper waarneembaar knikje van zijn hoofd zag ik dat hij me herkende. Ik denk dat hij wist dat ik er was voor hij me had gezien.

Een paar weken later werd hij vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs. André keek me nu openlijker aan en glimlachte. Ongetwijfeld had hij mijn blik ook gelezen en adequaat geïnterpreteerd: knap werk, gewonnen spel, goed zo jongen.

Een week later las ik een stuk over professor doctor Joost M. Walvoort en zijn werk over de snaartheorie. Hij werd genoemd als mogelijke laureaat voor de Spinozapremie, anderhalf miljoen euro. ‘Een aardig bedrag, waar je wel wat mee kunt, als onderzoeker,’ zei Joost in de krant. Ik wist precies hoe hij dat had gezegd en hoe hij erbij had gekeken, in een mengeling van nonchalance en zelfvoldaanheid.

Ik zocht Joosts naam op de site van de Leidse universiteit. ‘Prof.dr. J.M. Walvoort (Joost)’, stond er, ‘Theoretical Physics’. Op het fotootje dat erbij was geplaatst, zag ik dat de jaren geen al te diepe sporen hadden getrokken. Hij keek zelfbewust in de lens, met die lichte spot in zijn ogen.

Ik toetste het nummer in en hij nam onmiddellijk op.

‘Bart hier.’

‘Hé Pol, ben je daar weer,’ zei hij, alsof ik hem die dag voor de vierde keer aan de lijn had. Op de fiets noemde Joost me Pol, omdat het klonk naar Vlaamse kleppers. Hij was Tuur.

‘Ik dacht: ik moet Joost weer eens bellen.’

‘Heel goed. Hoe is-ie dan? Pik nog helemaal gezond?’

Dat is het mooie van oude vriendschappen. Dat je na vijftig jaar weer eens belt en dat je geleerde vrienden dan allereerst belangstellend informeert naar de gezondheid van je pik.

‘Buitengewoon,’ antwoordde ik.

‘Mooi. Gaan we weer eens pilsen?’

‘Daar bel ik je voor.’

‘Leuk.’

‘Zeg maar wanneer.’

Ik noemde een datum.

‘Prima. Bij jou in Amsterdam of bij mij in Leiden? Of woon je niet meer in Amsterdam? Alkmaar? Doe dan maar bij mij in Leiden. Huis De Bijlen, ken je dat? Acht uur. Eten we eerst een hapje. Leuk!’

Meteen de daad bij het woord en het heft in handen, alsof hij mij had gebeld of minstens op het punt had gestaan dat te doen.

‘Goed,’ zei ik. ‘Leuk je weer te zien, Joost.’ Ook niks veranderd, meteen bereid Joosts leidende rol te accepteren.

‘Oké. Als je wilt, kun je blijven slapen. Ruimte zat.’

Hij had nog altijd dat licht-Amsterdamse accent.

~~Ik zei niet dat ik drie dagen voor onze afspraak met André zou gaan fietsen.~~

In 1970 won Eddy Merckx zijn tweede Ronde van Frankrijk. Ik was zes, keek met mijn vader tv en zag Merckx, wonderfietser. ‘De kannibaal,’ zei mijn vader. ‘Zo jong nog en al zo goed. Die gaat alles winnen. Niemand kan tegen hem op.’

Ik zette het stuur van mijn fiets andersom en reed een rondje door de buurt. Ik beeldde me in dat ik Merckx was op de Tourmalet. Ik keek achterom: niemand! Iedereen uit het wiel gereden. Ik stopte voor het huis van André.

Hij lag op de bank in de *Sjors* te lezen, ‘Sjakie en de Wondersloffen’.

‘Dré, zullen we wielrenner worden?’

‘Huh?’

‘We worden wielrenner, net als Eddy Merckx. Weet je wel, van de Tour. Zetten we jouw stuur ook andersom?’

‘Mijn vader is al wielrenner. Ik heb geen zin om wielrenner te worden. Ik word voetballer.’

Het was de eerste keer dat een van ons tweeën niet meteen bij de fantasie van de ander achterop sprong.

‘Jammer.’ Als André wielrennen niet zag zitten, hoefde ik er ook niet aan te beginnen. ‘Zwembad?’

‘Goed.’

Maar de kiem is die zomer gelegd. Vanaf dat moment voorzag het wielrennen jarenlang in mijn behoefte aan helden.

De drang om zelf weer op een racefiets te gaan zitten, kwam later terug. Dat was nadat ik *De Renner* van Tim Krabbé had gelezen. Ik was vijftien, las het in één ruk uit en wist ogenblikkelijk wat mij te doen stond. Weliswaar was het beter geweest als ik op mijn tiende meteen had doorgezet, maar Merckx was ook pas laat begonnen.

Ik haalde mijn spaargeld van de bank, leende er tweehonderd gulden bij van mijn moeder en kocht bij de fietswinkel van Van Spankeren een Batavus. Joost en André keken me meewarig aan. Wielrennen was nog een sport voor domme types die iets onverstaanbaars in de microfoon riepen. Maar dat kon me niet schelen. Ik sloot me aan bij een trainingsgroepje dat elke zondagochtend vanaf de Zaadmarkt vertrok voor een rit van een kilometer of tachtig. Jongens stonden de eerste keer raar te kijken. Ze begonnen meteen over mijn ongeschoren benen en over mijn voetbalbroekje. Voor deze keer zagen ze het door de vingers.

Daarna begonnen ze me aan flarden te rijden. Ik kon ze een kilometer of tien bijhouden, toen zag ik ze van mijn achterwiel af wegfietsen. Ze keken niet om, ze wisten natuurlijk dat het zou gebeuren, het was een ontgroeningsritueel. In de week erna ging ik ’s avonds een paar keer alleen, in de hoop dat het de volgende zondag beter zou gaan. Inderdaad kon ik in mijn nieuwe wielbroek iets langer mee, maar niet heel veel langer.

De vijfde zondag gingen we naar het Montferland. Onderweg vertelde Kees Nales dat hij de Mont Ventoux had beklommen. De Mont Ventoux! Ik kende die berg van de verhalen over Tommy Simpson, de Jezus van het wielrennen, die voor alle dopingzondaars heeft geleden en is gestorven op de Kale Berg.

Maar Kees Nales had het er dus levend van afgebracht. Ik was diep onder de indruk en besloot ter plekke, terwijl onze wielrijders richting Montferland zoefden, dat ook ik de Ventoux moest beklimmen.

‘Hoe was dat,’ vroeg ik, ‘de Ventoux?’

‘Zwaar.’

‘Had je er veel voor getraind?’

‘Neuh.’ Ik wist toen nog niet dat wielrenners altijd zeggen dat ze amper hebben getraind.

‘Denk je dat ik het zou kunnen?’

Kees keek naar mijn benen, die nog steeds niet waren geschoren. ‘Je ziet er niet uit als een klimmer. Meer als een sprinter, als je het mij vraagt.’

We kwamen in Beek. Even buiten het dorp ligt de Peeskesweg, een omhooglopend stuk asfalt. De jongens gingen meteen staan en begonnen naar boven te sprinten. Alleen Kees Nales keek nog een keer achterom, om te zien of ik misschien toch een klimmer was. Maar ik wist het na honderd meter al. Ik voelde de kracht uit mijn benen lopen.

‘Ik ben verdomme geen klimmer,’ riep ik, als een soort aanklacht tegen de Schepper. Niemand hoorde het.

Boven stonden de jongens te wachten tot ik kwam. Ze keken me meewarig aan. Kon niet klimmen, zielig.

‘Dacht ik wel,’ zei Kees Nales. ‘Te zwaar en geen klimspieren.’

Even verderop gingen ze tegen de Eltenberg op. Die was nog een beetje steiler en langer dan het Peeske. Ze wachtten boven niet eens meer op me. Ik besloot voortaan alleen te gaan fietsen. Ik probeerde nog wel André om de oude fiets van zijn vader te krijgen, maar dat lukte niet.

Fietsen is een sport van de verbeelding. In mijn eentje was ik het talent en deden mijn ongeschoren benen er niet toe. Anderen reden mij en mijn fantasie aan gort.

Mijn vierenvestigste verjaardag vierde ik alleen, omdat ik een paar maanden ervoor was gescheiden. Een dag nadat alles rond was, kocht ik een Pinarello Angliru, een blauwe met rode en grijze accenten. Als troost, maakt ik mezelf wijs, maar eigenlijk was het meer een beloning.

Toen kwam de Ventoux weer terug in mijn hoofd.

De eerste keer dat we Joost iets hoorden zeggen, meteen nadat hij ons klaslokaal was binnengekomen, moesten wij erg om hem lachen. Dat kwam door zijn accent. Het was 1969, oktober of november vermoed ik, want we waren bezig poppetjes te maken van kastanjes en lucifers.

Juffrouw Hospes stelde hem voor. ‘Dit is Joost,’ zei ze, met van die mooie Achterhoekse o’s.

‘Wat een kleine klas,’ zei Joost. ‘In Amsterdam is de klas veel groter. We hebben ook een aquarium. En onze juf heet juf Prins.’

‘Joost zijn vader is dokter,’ zei juffrouw Hospes. Joost knikte. ‘Eerst was Joosts vader dokter in Amsterdam, maar nu is hij hier dokter. Misschien mogen jullie wel een keer naar Joost zijn vader, als jullie ziek zijn.’

‘Ja, of als jullie doodgaan.’ Joost moest zelf hard lachen, maar wij schrokken. Cora Berg begon te huilen.

‘Niet van die rare dingen zeggen, Joost,’ zei juffrouw Hospes.

‘En mijn moeder speelt saxofoon.’ Niemand wist wat een saxofoon was.

‘Nee maar, dat is leuk zeg. Vertel jij de klas dan maar eens wat voor leuke liedjes ze speelt.’

‘Geen liedjes. Mama speelt jazz.’

‘Zo,’ zei juffrouw Hospes, die ook meer wist van psalmen.

‘Ze draait platen van Tjallie Parker, en dan speelt ze mee. Papa wordt er gek van. “Kan dat getoeter afgelopen zijn,” schreeuwt-ie. “Het is net een koe.” En dan wordt mijn moeder boos. Dan roept ze: “Lul.”’ Dat vond Joost zeker erg grappig, want hij kreeg bijna de slappe lach.

‘Heb je ook broertjes en zusjes?’ vroeg juffrouw Hospes met een blos op haar wangen.

‘Ik heb twee zusjes, de ene heet Louise en de andere Sandra. Louise is zeven en Sandra is ook zeven. Ze zijn een tweeling. Ik kan ze niet eens uit elkaar houden, zo erg lijken ze op elkaar. Maar ik vind Sandra leuker dan Louise.’

‘Goed, Joost,’ zei juffrouw Hospes, ‘ga dan nu maar naast Bart zitten. Bart is die jongen met die rode trui. Zie je hem?’

‘Ja, hij lijkt wel op Piggelmee.’

Hij liep naar me toe en zei dat we naar de kleibak gingen. Hij had amper oog voor de andere kinderen. Ik wenkte André, die tegenover me aan onze tafel zat. ‘We gaan naar de kleibak, kom mee.’

‘Dit is klei,’ zei Joost bij de kleibak, alsof hij commentaar gaf. ‘Als ik een stuk klei pak, kan ik er iets van maken. Bijvoorbeeld een mannetje. Maar als ik het mannetje dan weer in de kleibak gooi en er een klap op geef wordt het weer klei.’ Hij klonk oprecht verbaasd, alsof hij zelf ook naar iets nieuws luisterde. André keek hem met open mond aan.

Binnen een dag waren we onafscheidelijk, Andréjoostenbart.

André woonde in een appartementencomplex in Rotterdam-Zuid. Ik parkeerde mijn auto aan het water, stak de weg over en liep naar een grote glazen deur. Ik zocht nummer 85 en belde aan. Via een bevriende advocaat had ik zijn adres achterhaald en hem een ansichtkaartje gestuurd. Daarop had ik geschreven dat ik op 16 maart om elf uur bij hem voor de deur zou staan en dat hij maar moest laten weten als het niet gelegen kwam. Ik kreeg een mailtje terug. 'Neem je fiets mee,' stond er. 'Je zag er afgetraind uit.'

'Bartje!' riep een bekende stem. 'Goed dat je er bent, man! Nog steeds dezelfde! Niet geschoren vanmorgen, zie ik.' Er klonk een zoemtoon. 'Deur is open. Kom snel boven. Vierde verdieping. Fiets bij je?'

Ik antwoordde niet, drukte de deur open en liep naar de lift.

Van mijn oude vrienden is André me het dierbaarst. Of misschien moet ik zeggen: de herinneringen aan André zijn me het dierbaarst. Onze vriendschap is ouder dan wij zelf. Onze moeders waren vriendinnen, omdat onze oma's ook al vriendinnen waren. We trokken al met elkaar op toen onze moeders met hun dikke buik tegenover elkaar aan tafel zaten. Toen we eenmaal geboren waren, een week na elkaar, vormden we onmiddellijk een onafscheidelijk duo.

Ik heb een foto waarop we met z'n tweeën in de box zitten, twee jongetjes van anderhalf, in dezelfde roze pofbroekjes en dezelfde witte truitjes. 'November 1965, Bart en Dré', heeft mijn moeder achterop geschreven. We spelen met blokken, ik met mijn linkerhand, André met zijn rechter. Onze vrije arm hebben we om elkaar heen geslagen. 'Zo zaten jullie, urenlang,' zegt mijn moeder.

Ik denk dat vriendschap meer is gebaseerd op gedeelde ervaringen dan op sympathie of aantrekkingskracht. Met André deel ik meer dan met wie ook.

Hij omhelsde me als een Rus, lang en krachtig, kuste me op beide wangen en keek me stralend aan. Hij was ontroerd, al was ik vermoedelijk de enige ter wereld die dat kon waarnemen.

'Bartje, man, wat ben ik blij dat ik je weer zie.'

'Ik jou, Dré.'

'Koffie? Cappuccino?'

'Lekker.'

De immense kamer was wit. Witte wanden, een vloer met witte tegels en een wit plafond. In het midden stond een zwarte Gispentafel, met zes Jacobsenstoelen eromheen. Voor het raam met uitzicht op de Maas stond een grote bank, aan de muur hing een tv-scherm van bioscoopafmetingen. In twee van de hoeken stonden hoge geluidsboxen. Verder was de kamer leeg.

Andrés vader was conciërge op het Baudartius, onze middelbare school. Hij was een vermaard amateurwielrenner geweest, met een scherp eindschot. Bij André thuis stond de huiskamer vol met schemerlampen, vazen en andere prullaria die de oude Gerrit had gewonnen in de criteriums van het oosten. Misschien verklaarde dat Andrés spaarzame inrichting.

De leegte was vanzelfsprekend, ze smeekte niet om gevuld te worden. En in die leegte stond een fiets, een schitterende racefiets. Ik liep er een keer omheen, ik raakte de stang aan en ik streelde het zadel. Dat was zachtbruin, net als het stuurlint en een baan op de tubes. De fiets zelf was wit. Op de schuine buizen van de driehoek van het frame leek bladgoud te zijn aangebracht.

‘Pfoe,’ zei ik. Ik zag André tevreden lachen terwijl hij met twee kopjes op een dienblad de kamer weer in liep. ‘Luister even.’ Hij pakte een afstandsbediening van tafel en drukte op een knop. Ik hoorde een gitaar en even later een paar violen. En toen Nick Drake: ‘When the day is done, down to earth then sinks the sun...’

André zong mee, hij had een beetje een schorre stem. ‘When the night is cold, some get by but some get old...’

Hij draaide het geluid zachter en keek me vragend aan.

‘*Five Leaves Left.*’ Hij knikte verheugd.

‘De eerste lp van Sjaak, ik geloof 1970.’ Sjaak was zijn oudere broer.

‘Als hij weg was draaide ik altijd dit nummer, weet je dat nog? Ik mocht eigenlijk niet aan zijn pick-up komen. Er zaten allemaal krassen waar ik de naald erop zette, vlak voor “Day Is Done”. We waren nog heel klein hè. Ik vond het het mooiste liedje dat ik ooit had gehoord. Meteen, en nu nog steeds. Die gitaar in het begin, of die violen. Had geen idee waar de tekst over ging. Nu wel.’

Ik begreep niet waarom hij het nummer draaide. ‘Wat een schitterende fiets, Dré. Dat is nog eens wat anders dan die oude Raleigh van je vader.’

Hij lachte geheimzinnig. ‘Pegoretti, handgemaakt. Dario Pegoretti heet-ie. Ik ben naar Caldonazzo geweest, daar woont hij. Draait alleen maar jazz in zijn werkplaats. Liefde, jongen, liefde. Ik heb nog nooit zoveel liefde gezien. Ik stond daar maar te kijken en ik wilde er nooit meer weg.’ Nu klonk ‘Day Is Done’ in een jazzversie door de kamer. ‘Pegoretti is een jazzfreak. Ik sta daar en hij zet dit op, uitvoering van Brad Mehldau.’ Ik snapte het nog steeds niet.

Hij legde zijn hand op het zadel. ‘Dit model is de Pegoretti “Day Is Done”.’ Hij zweeg en keek uit het raam.

‘Snap jij iets van toeval, Bartje?’

‘Toeval bestaat niet. We noemen dingen toeval bij gebrek aan een betere verklaring. Dat jij bij een Italiaanse fietsenmaker komt en dat die een fiets maakt die hij noemt naar een liedje dat jij veertig jaar geleden grijsdraaid, dat lijkt alleen maar toeval, omdat we er niks van begrijpen hoe zoiets kan, omdat we doodsbang zijn om te erkennen dat het helemaal geen toeval is.’

‘Niks veranderd, Bartje, altijd een antwoord. Dus het is ook geen toeval dat je hier bent. Het was geen toeval dat je daar in die rechtszaal zat, met je schrijfblokje.’ Hij keek ernstig.

‘Dat was koele berekening. Ik dacht: ik moet Dré weer eens zien. Eens even kijken waar hij zou kunnen zijn. Hé, hij staat terecht.’

‘Ze konden me niks maken, hè. Jongens waren kansloos. Sukkels.’

‘Dat weet ik niet,’ zei ik.

‘Laat ook maar. Ik moet het daar met jou niet over hebben. Je had het mooi opgeschreven. André T., onbewezen handelaar in genot en vergetelheid. Zo is het. Zo was het, moet ik zeggen. Ik ga andere dingen doen. Belangrijke dingen. Voor mij dan.’

Ik keek hem aan en zag dat hij niet wilde uitweiden over zijn nieuwe activiteiten. Nu niet, tenminste.

‘Bartje, ouwe rukker. Het is alsof je hier gisteren nog was, met die slome Puch van je. Haha.’

‘Nooit een Kreidlerjongen geweest. Nog steeds niet, eigenlijk.’

Hij keek me serieus aan. ‘Sorry,’ zei hij. ‘Voor al die jaren van stilte. Ik had een keer moeten reageren. Minstens op het geboortekaartje van je dochter.’

‘Je was druk zeker.’

‘Nogal.’

‘Geen excuus, klootzak.’

‘Nee.’

‘Ze wordt binnenkort eenentwintig.’

‘Ja. Toch nog van harte gefeliciteerd met de kleine hoor.’

‘Dankjewel.’

‘Heb je een foto bij je? Benieuwd wat je ervan gebakken hebt.’

Het ging vanzelf, zei hij even later. ‘Mensen willen altijd weten hoe het zover heeft kunnen komen. Hoe je in de verkeerde wereld terecht komt. Het antwoord is simpel: stapje voor stapje. Je hebt amper in de gaten dat je onherroepelijk een bepaalde kant op gaat. Net als mensen die levenslang dezelfde kantoorbahn hebben. Hoe is dat ze overkomen?’

‘Je was er volgens mij al mee bezig toen ik trouwde. Met je Porsche en je Mandy.’

‘Klopt. Is niks geworden, met Mandy.’

‘En hoe gebeurde het?’

‘Je zegt tegen jezelf: dit is gemakkelijk geld verdienen en ik heb er duidelijk aanleg voor. Laat ik er maar mee doorgaan.’

‘Geen gewetensbezwaren?’

‘Gewetensbezwaren zijn net als spierpijn. Die masseer je weg.’

Hij maakte een beweging met zijn hand. Genoeg hierover. Hij pakte me bij mijn arm. ‘Blij dat je terug bent, Bartje, echt blij. Kom even kijken.’ Hij liep naar een kunstwerk dat bestond uit tientallen ogenschijnlijk identieke beelden van een wielrenner op een wielersbaan, vlak voor de streep. Als je goed keek waren de foto’s allemaal verschillend.

‘Aanval Werelduurrecord Tony Rominger, Bordeaux 5-11-1994’, stond eronder. ‘Tom Koster,’ zei André, ‘graficus, geweldige kerel. Vier jaar geleden is hij overleden. Ik kocht regelmatig werk van hem. Hardlopen, wielrennen, schaatsen. Op een dag merkt hij: ik kom niet meer vooruit, wat is er met me aan de hand? Hij naar de dokter en die zegt: Tom, vriend, je hebt longkanker. Niks meer aan te doen. Heeft nog elf maanden geleefd. Verkoopt al zijn schilderijen om de begrafenis te kunnen betalen en dat was het dan. Had net een nieuwe fiets gekocht, zonde. Was altijd met tijd bezig en toen was de tijd op.’

Ik keek naar de foto’s en probeerde de verschillen te zien.

‘Stilstand is beweging,’ zei André. ‘Beweging is stilstand. We doen allemaal ons best, we proberen allemaal ons eigen werelduurrecord te verbeteren en wat levert het op?’ Hij haalde zijn schouders op.

‘Romingers werelduurrecord is uit de boeken geschrapt,’ zei ik. ‘Vanwege zijn fiets, geloof ik. Of omdat hij h vestigde in de epo-tijd. Hoe dan ook, allemaal voor niks.’

‘Het mooiste dat hij heeft nagelaten is dit werk,’ zei André, ‘alleen weet Rominger dat niet. Ik zou hem eens moeten bellen. Misschien is het een troost.’

Er kwam iemand de kamer binnen. Ik draaide me om en dacht dat ik gek werd. Ze gaf me een hand en stelde zich voor, maar ik kon even niks uitbrengen.

‘Dit is Bart,’ zei André. Hij deed alsof hij mijn stomme verbazing niet zag. ‘Ik heb je over hem verteld. Bart Hoffman, achterneef van Dustin.’

‘Bart!’ zei de vrouw, ‘André heeft me veel over je verteld. Ik ben heel blij je eindelijk te zien.’ Ze had een Engels accent.

‘Ludmilla,’ zei André. ‘Tolstoj. Voor je staan de genen van *Oorlog en vrede*.’

‘André, hou op,’ zei Ludmilla.

Ik was sprakeloos. Laura. André had haar teruggevonden, in Rusland, in Engeland, Rotterdam of god mocht

weten waar. Misschien had hij haar wel laten namaken door een bevriende plastisch chirurg uit zijn cokeklientenboekje.

Het was Laura van vijfendertig. Ze haalde haar hand op precies dezelfde manier door het haar en ze had dezelfde blik in haar ogen, die blik die het midden hield tussen verlegenheid en uitdaging.

Ludmilla zei dat ze even de stad in ging. 'Tot straks,' zei ze. 'Ik neem aan dat je blijft eten.'

'Klopt,' zei André toen ze was verdwenen. 'Ik dacht eerst dat ik visioenen kreeg. Maar het was echt. Zoek niet en je zult vinden. Als je gaat zoeken, ben je de sjaak.'

Ik haalde mijn Pinarello uit de auto en zette het voorwiel erin. André wachtte op zijn Pegoretti, met één been op de grond. Hij droeg een rood-zwart wielershirt van de Amore & Vita-ploeg. Op de borst stond de big M van McDonald's.

Ik zette de kilometerteller op nul en stapte op. We moesten de Maas over, we gingen Andrés trainingsrondje doen, een 'rondje Rotte'.

'Je wordt gesponsord door de paus,' zei ik.

'Ja. Ik verspreid de heilige boodschap. Geen abortus, geen euthanasie, alleen liefde en hamburgers. Van Ludmilla gekregen. Klein moralistje.'

Na een kilometer bereikten we de Erasmusbrug. 'Dit is mijn berg,' zei André. 'Als ik zin heb rag ik er tien keer op en af. Op het buitenblad, goed voor de macht.'

'Serieus bezig.'

'Ik leef als een monnik. Geen drank, geen nicotine, geen drugs. Ik sta een uur per dag op mijn kop. Yoga. Rust. Reinheid, regelmaat, de drie r's, dat is tegenwoordig mijn motto. En veel fietsen, om het hoofd schoon te houden. Ik vind het achteraf wel jammer dat ik destijds niet met je mee ben gegaan.'

'Wat bedoel je?'

'Toen je kwam vragen of ik mee ging om te wielrennen, weet je dat niet meer? Ik lag op de bank met de *Sjors*. Misschien had ik toch een mooie carrière in het wielrennen kunnen opbouwen. Ik had de genen. En ik was wel gemeen genoeg.'

Hij ging staan en reed voor me uit. Ik keek over de rivier. Mooie ontsnapping, cokedealer voorop, misdaadjournalist in zijn wiel. We reden door de stad, tot we bij de Rotte kwamen en langs het riviertje naar het noordoosten reden.

Ik vroeg wanneer hij was begonnen met fietsen.

'Jaartje geleden. Op de Raleigh van mijn oude heer. Uit de erfenis, zeg maar. Laten opknappen en tot vorige maand op gereden. Fietsen met mijn dode vader, dat gevoel. Lange gesprekken gevoerd. Goeie gesprekken. Zagen het natuurlijk niet zitten, Gerrit, wat ik deed. Vertel ik nog wel eens.' Hij pauzeerde even. 'Die fiets is behekst.'

'Ken ik. Ik denk wel eens dat er met elke wielrenner die je tegenkomt een onzichtbaar pelotonnetje meerijdt.'

'De laatste tijd had ik het gevoel dat we wel klaar waren. Dat ik het wel zo'n beetje had verteld, allemaal. Toen dacht ik: tijd voor iets nieuws. Die Raleigh was uit 1977, dus dat mocht ook wel. En ik vond het toch een beetje een vreemd idee, die fiets. Dat is niet zo raar toch?'

'Nee. Ik zou er zelf geen meter op willen fietsen.'

We kwamen bij een witte ophaalbrug. Die staken we over, waarna we langs de andere kant van de Rotte weer in richting stad gingen. Op de Crooswijksebocht kwam André naast me rijden en legde zijn arm op mijn schouder. Toen ging hij staan en demarreerde bij me vandaan. Even verderop kwam hij overeind en stak zijn armen in de lucht.

Ik was ook blij.

Ik kloste op mijn wielerschoenen de kamer binnen. André gaf me een handdoek en wees me waar de badkamer was. De vloer was belegd met zwart marmer. Toen ik beter keek naar de donkerrode tegels met hiërogliefmotieven aan de muren, zag ik Egyptische figuurtjes op racefietsen.

Ludmilla Laura had een Russische specialiteit klaargemaakt, iets met gehakt en kool. We aten zwijgend.

‘Wat dacht je,’ vroeg André, ‘toen je me daar zag staan? Wat een schoft?’

‘Stadium ben ik gepasseerd.’

‘Je had het best mogen denken. Ik ben ook een schoft geweest. En ik had er lol in.’

‘Je hoeft je niet te verdedigen.’

Hij glimlachte en schepte nog een keer op.

‘Ik was een sophisticated handelaar, vergis je niet.’ Hij zei ‘handelaar’, niet ‘dealer’. ‘Zag ik politici op televisie de brave Hendrik uithangen, terwijl ik ze de dag ervoor nog nieuwe voorraad had geleverd. Bekende jongens van de televisie, captains of industry, bankiers. Ach, Bartje, moet ik jou dat vertellen? Jij bent toch journalist? Waarom denk je dat ik erdoorheen ben gerold?’

Ik zei niks.

‘Precies. Je vader zei vroeger al tegen ons dat kennis macht was, en daar had hij groot gelijk in. En kennissen zijn nog meer macht.’

‘En nu?’

‘Nu is het afgelopen. Mijn naam heeft in de krant gestaan, ik ben besmet. Ik kan alleen maar afdalen naar de reguliere handel, en dat wil ik niet. Dan wordt het ordinair. Heb ik ook niet meer nodig trouwens. Eigenlijk was ik wel blij dat ik er een punt achter moest zetten.’

‘Ga je doen dan?’

‘Misschien iets met vintage auto's. Oude Peugeots en Citroëns. Ik heb er vier in een schuur buiten de stad staan. Beetje sleutelen. En erin gaan zitten. In auto's ruik je het verleden, wist je dat? Ik heb een DS uit 1968, ik zweer je dat je onze kleuterschool ruikt.’

‘Lekker.’

‘En ik lees boeken over middeleeuwse poëzie en filosofie. Ga naar veilingen van incunabelen. Weet je wat dat zijn? Weet je nog, de bibliotheek van de Walburgiskerk, met die boeken aan kettingen? Gingen we met de klas elk jaar een keer heen. Vond ik toen al machtig interessant.’

‘André, gelul. Je zat altijd aan die kettingen te trekken. Die lui werden gek van jou.’

Hij lachte. ‘Dat was om stoer te doen. Kom mee.’ In zijn werkkamer stond een klassiek Engels bureau. Langs drie wanden stonden boekenkasten die al behoorlijk gevuld raakten. Aan de vierde wand hing een foto van ons zessen op de top van de Mont Ventoux. Hij liep naar de foto toe en wees naar Peter. ‘Hij is al aangewezen, maar hij weet het nog niet. Dat ik op de Ventoux zag staan, die 'k' 's avonds halen moest in Ispahaan.’

‘Carpentras.’

‘Rijmt niet.’

Ik raakte met mijn vinger Peters gezicht aan.

Joost deed een moedige poging mij de beginselen van de snaartheorie uit te leggen. We zaten in het Huis De Bijlen. Hij haperde zo nu en dan, en wapperde met zijn handen. Toen hield hij abrupt op. 'Ik kán de snaartheorie niet uitleggen. En wel hierom: er zijn geen woorden voor. Dat is ook meteen het probleem in een notendop, met die theorie.'

Dat zelfs Joost vaststelde dat ergens geen woorden voor waren, bewees dat we ons inderdaad in een diep-abstracte wereld bevonden.

'Het is een wiskundig concept dat zo ingewikkeld is dat er op de wereld niet heel veel mensen rondlopen die er werkelijk iets van begrijpen. Ik weet soms zelf niet eens of ik de echte finesses bevat. En dan heb ik het niet eens over de werkelijkheid achter de theorie zelf, want die is veel te complex om door wie dan ook volledig te worden begrepen. Ik lever een bijdrage aan het mysterie. Er zijn wetenschappers die de snaartheorie een geloof noemen.'

'Maar wat heb je er dan aan, als het niet valt uit te leggen?'

'Weet je nog dat we vroeger moesten zingen van "Wij zien het doch doorgronden 't niet"? Zo is het met de snaartheorie ook. Het doorgronden daarvan is geen sinecure, maar we zien ook nog eens geen reet. Dat maakt het knap ingewikkeld.'

Ik gaf het op.

'Het is een andere wereld. Eentje waarin tijd en ruimte niet meer bestaan, met negen, tien of misschien wel e dimensies. We denken na over iets waarvan we ons geen voorstelling kunnen maken.'

'Dus je zit de hele dag een beetje achter je bureau na te denken?'

'Daar komt het wel op neer. Met een pen in de hand, dat wel. Pils? Ja, pils. Drink eens een beetje door, je lijkt wel een wijf.'

We hadden de update achter de rug. Joost was nog steeds getrouwd met de Amerikaanse die hij had leren kennen toen hij aan Yale studeerde. Ik herinnerde me de trouwkaart, met een saxofoon op de voorkant. Zijn en dochter studeerde scheikunde, de andere was van plan naar de kunstacademie te gaan.

Ik vertelde dat ik mijn ex-vrouw nooit meer zag en dat mijn dochter Nederlands studeerde.

'Aardje naar haar vaartje. Zal er binnenkort ook wel mee kappen en journalist worden, neem ik aan. Drama, die scheiding?'

'Nee. In goed overleg, zoals je dat zegt. Het was op.'

'Goed om te horen. Vrije jongen, heeft zijn voordelen. Goh, die bruiloft van jou. Wat een toestand. David moest me op een gegeven moment van die tafel afhalen. Als je er nou niet afkomt, sla ik je eraf, zegt-ie tegen me. En hij tilt me er zo van af, met één hand. Oersterke neger, David.'

'Herinner ik me nog.'

'Ik schaamde me kapot, de volgende dag. Ik heb je nog een kaart gestuurd met mijn excuses.'

'Nooit aangekomen. Of meteen weggegooid door Hinke.'

'Weet je dat ik me dat laatst zat af te vragen? Hoe ze ook maar weer heette?'

Joosts vader was overleden, net als die van mij. Maar zijn moeder woonde nog altijd in het oude huis, met haar immense verzameling jazzplaten.

'Ik denk nog vaak aan je vader,' zei Joost. 'Hij zei een keer tegen me dat je je door het leven de wet niet moet

laten voorschrijven. Vreemd, dat je je zulke dingen haarscherp herinnert.'

'Dat zei hij tegen zichzelf.'

'We praten vaak tegen onszelf, als we tegen anderen praten.'

'Rookt je moeder nog sigaren?' Joosts moeder was in alles anders dan mijn eigen moeder en dat werd nog het best gesymboliseerd door haar sigaar – niet zomaar een sigaar, maar een grote.

'De allerduurste havanna's. Hoe jij keek toen je de eerste keer bij ons thuis kwam. Je ogen rolden bijna uit je kop. Voor die dingen ging ze naar Amsterdam, Hajenius.'

'Ik was dat niet gewend.'

'Mijn moeder speelde saxofoon, ze rookte havanna's en ze dronk al malt whisky toen dat in Nederland nog niet eens te krijgen was. Kreeg ze van een Italiaanse vriend. Of liever, van haar Italiaanse minnaar.' Hij zei het achteloos. 'Man was een van de eigenaars van café San Marco in Triëst. Daar gingen we elke zomer langs, op weg naar ons Italiaanse vakantiehuisje. En hij kwam regelmatig naar Amsterdam. Mooiste café ter wereld trouwens.'

'Had ze die dan, minnaars?' Ik hoorde het mezelf vragen. Stom. Nou was ik bijna vijftig, een door de wol geverfde misdaadverslaggever. En toch had Joost me weer te pakken. Het zoontje van de bohemienmoeder schokte zijn burgermansvriendje.

'Natuurlijk had ze die.'

'Jemig, Joost, hoe had ik dat moeten weten? Ik dacht dat moeders moeder waren, en geen minnaressen.'

'Volgens mij heeft ze ze nog steeds. En ze rookt ook nog steeds sigaren. Mens heeft lak aan alles, prima.' Hij dronk in één teug zijn glas leeg. 'De misdaadjournalistiek ja. Ik las laatst nog een stuk van je over drugs. Goed stuk, erg om gelachen. Al was dat misschien niet je bedoeling. Hypocriete klootzakken met hun War on Drugs'

'Hé, grappig dat je dat hebt gelezen.' Ik wist over welk stuk hij het had.

'Ja, ik dacht meteen: ik moet Pol weer eens bellen. Maar je was me voor.'

Voor het gemak geloofde ik hem.

'Pils,' zei hij. 'Ik haal eerst nog even twee pils. Dorstig weer vanavond. Weet je hoeveel hersencellen er verloren gaan na elk glas pils? Twee miljoen. Kun je het je voorstellen? Dus dat zijn er vanavond alweer zestien miljoen minder. Levensgevaarlijke drug, alcohol. Oké, twee pilsbiertjes. An heir and a spare, haha!'

'Fiets jij nog?'

'Zeker,' zei Joost. 'Samen met een paar jongens van de faculteit, in de zomer, één keer per week. Volgens mij heb ik een betere conditie dan toen ik twintig was. We moeten weer eens naar de Ventoux. David met die auto van hem. David. Hoe zou het met David zijn?'

'Zie hem een paar keer per jaar. En krijg tien mailtjes per week.'

'Moet hem ook weer eens opzoeken. Goeie ouwe David.'

Het was mijn beurt om bier te halen.

'André,' vroeg hij, toen ik de glazen op tafel zette, 'heb je ooit nog wel eens iets van André gehoord?'

Ik keek hem aan en nam een langzame slok.

'Je had het over dat stuk van mij. Dat stuk over die drugszaak. Herinner je je de naam van de verdachte?'

'Nee. Ik herinner me natuurlijk niet alle namen uit zo'n stuk.'

'André. André T.' De glazen rinkelden toen Joosts vuist neerkwam. Ik wist dat zijn ogen groter zouden worden, dat zijn mond open zou gaan en hij met het puntje van zijn tong langs zijn bovenlip zou likken.

'Holy fuck,' zei Joost, met grote ogen. 'Holy goddamned fuck. Fucking André. In de fuckin' drugs.'

'Daar was hij al mee bezig toen ik trouwde. Herinner je je die Porsche waarmee hij aankwam?'

'Ik heb hem toen amper gesproken. Ik herinner me alleen dat hij een verschrikkelijke blonde stoot bij zich

had.'

'Klopt. Mandy.'

Joost keek me aan en hield, ongetwijfeld voor het eerst in lange tijd, zeker dertig seconden zijn kop. Ik genoot me intens van het geroezemoes op de achtergrond.

'En?'

'Niks,' zei ik. 'Officier van justitie had geen schijn van kans.'

'O. Dat vind ik dan toch wel weer goed om te horen. Goed gedaan van Dré. Heb je hem nog gesproken?'

'Twee dagen geleden.'

'Je bent met een toernee bezig! Waar dan?'

'In Rotterdam. Fietst als een bezetene. Heeft een Pegoretti met bladgoud en een Engels-Russische vriendin van vijfendertig.'

'Jezus,' zei Joost. 'Jezusgristus te paard... Nog meer?'

'Nee.'

'Pils. Een heel grote pils. Zo zie je maar weer, Pol, we hebben elkaar veel te lang niet gezien.'

'Klopt, Tuur. En nog iets. Die vriendin van Dré, die Ludmilla, is de dubbelgangster van Laura.'

Ik staarde naar het korte blonde haar van Marga Sap voor me. Er schitterde een gouden kettinkje doorheen. Ze droeg een strak zwart tuitje en ik moest me inhouden om niet even met een vinger haar nek te strelen.

Het was eind augustus 1978, Gerrie Knetemann was juist wereldkampioen geworden en Giesma van wiskunde had het over de p-adische getallen. Ik probeerde me onzichtbaar te maken om vragen te voorkomen. Het duistere universum waarin hij zich bewoog was het mijne niet.

Naast me voorzag Joost de popmuzikanten in zijn Ryam-agenda van snorren en brillen – de meeste hadden trouwens al een snor. Hij tekende er ook tekstballonnen bij. Hij verveelde zich, Karel kon hem niets nieuws meer vertellen, Joost behoorde tot de mensen voor wie de logica van getallen en lijnen geen geheimen had. Hij las de *Pythagoras*.

Hij hield op met tekenen en stootte me aan.

‘Iemand spant een draad rond de aarde,’ fluisterde hij. ‘En iemand anders ook, maar die legt de draad niet op de grond, maar hangt hem op één meter boven de grond. Ja?’

Ik knikte zo ongeïnteresseerd mogelijk.

‘Goed. Nu is de vraag: hoeveel touw heeft die tweede man méér nodig dan de eerste?’

‘Geen idee. Kan helemaal niet. Hoe doen ze dat dan bij de oceanen?’

‘Het gaat om het principe. Dit is een denkexperiment. Nou?’

‘Tienduizend kilometer.’

‘Nee hoor. Eén meter meer maar!’

‘Kan nooit.’

‘De ene man heeft een lengte nodig van $2\pi r$ en de andere een van $2\pi r$ plus 1 meter. Maakt één meter. Moei hè. Nu doen we hetzelfde met de omtrek van jouw pik.’

Marga Sap draaide zich om. Die begreep ook niks van wiskunde.

‘De omtrek van mijn pik?’

‘Ja, dat is wat anders dan de lengte, lul. Iemand legt er een touwtje omheen, en iemand anders doet hetzelfde maar dan op één meter afstand. Hoeveel meer touw heeft-ie nodig?’

‘Jezus Joost, hou even op.’

‘Oók een meter,’ zei hij triomfantelijk en schreef iets in de tekstballon boven het hoofd van Freddie Mercury. Freddie had al een pijp in zijn mond.

‘I want to fuck Marga Sap,’ zei Freddie Mercury.

‘Hoffman, niet zo dom lachen,’ maande Giesma. Hij kalkte geheime codes op het bord.

Ik had mijn zwarte Levi’s aan en het shirt van Michigan State dat mijn neef me had gestuurd. Het was donderdag en ik moest na wiskunde als een haas naar de muziekschool voor mijn orgelles, zoals gewoonlijk ha ik weer niet geoeffend.

Alles gebeurt tegelijkertijd, tijd is niet meer dan ordening, een illusie. Joost zegt dat tijd niet bestaat, André heeft een schilderij aan de muur over beweging die stilstand is, ik probeer de tijd stil te zetten. Onze vriend Pet moest op de bordeelboot van zijn vader op de deur van de *lovecabins* kloppen als de tijd om was. Er waren mannen die pas klaarkwamen als hij klopte. Een van zijn gedichten heet ‘Liefde is tijd’.

Ik neuriede zachtjes ‘You’re The One That I Want’ in Marga’s oor. Ze kreeg een lichte blos in haar nek. Even met mijn vinger langs Marga Saps ketting, even spelen met haar blonde haar, even in haar nek blazen – wie weet werd ze verliefd op me.

Toen werd er hard op de deur van het klaslokaal geramd. Karel Giesma liet van schrik het krijtje uit zijn handen vallen. Marga draaide zich om met een vragende blik in haar ogen, alsof ze voelde wat ik van plan was.

‘Aufmachen!’ schreeuwde André achter in de klas. Joost liet zich lachend voorover vallen, met zijn gezicht in zijn armen. Giesma liep naar de deur en controleerde nog even of zijn vlinderdasje recht zat. Rector Berghout keek met zijn glurende ogen de klas in, de slierten haar over zijn kale kop, een grijns van tevredenheid over het effect van zijn mokerslag.

Naast hem stond een neger.

‘Entrez,’ zei Giesma.

Berghout liep naar de plek achter het leraarsbureau, gevolgd door de zwarte jongen. Die droeg een glanzend lichtblauw overhemd en een broek met wijde pijpen met iets van glim erin en een rode streep op de zijkant. Hij swingde losjes met de heupen.

‘Boney M,’ fluisterde Joost.

De jongen maakte een verlegen indruk, maar tegelijkertijd straalde hij ook zelfvertrouwen uit.

Marga draaide zich nog een keer naar me om. Haar mooie lippen vormden twee opgewonden woorden. ‘Een neger!’

‘Nee, een eskimo,’ fluisterde ik terug.

De rector keek de klas in en zei niets, kennelijk wilde hij ons de tijd geven dit historische moment in ons op te nemen.

‘Jongelui,’ zei Berkhout, ‘ik wil jullie voorstellen aan David Castelen. Hij komt uit Paramaribo en is onlangs hier komen wonen. David zal vanaf vandaag deel uitmaken van jullie klas. Ik ga ervan uit dat jullie hem wegwijs zullen maken en ervoor zullen zorgen dat hij zich snel thuis zal voelen op onze school. Iemand vragen?’

Geen vragen.

‘David, nog vragen?’

‘Nee, ik heb geen vragen.’

‘Mooi zo. Dan zal de heer Giesma je een plaats wijzen en dan kun je je kennis van de Hollandse wiskunde snel gaan bijspijkeren.’

‘Hopelijk is die niet zo moeilijk als de Surinaamse.’ Er werd gelachen. Giesma wees hem de lege plaats naast André, achter in de klas. David liep erheen als Elvis Presley naar het podium, met van die swingende heupen.

Joost keek me aan en maakte veelbetekenende bewegingen met zijn wenkbrauwen. ‘Goeie jongen,’ fluisterde hij.

Ik knikte. ‘Wat denk je, zou het een homo zijn?’

‘Negers zijn nooit homo, wist je dat niet? Die hebben een veel te grote om homo te kunnen zijn. Dat trekken die andere homo’s niet.’

Ik zag een nieuwe rode blos in de nek van Marga Sap – die wist het zeker ook nog niet.

David's vader had een klein reisbureautje aan de Lange Hofstraat, Reisbureau Oost-West. Castelen senior zelf had een hartgrondige hekel aan reizen en ook aan vakantie. Vanwege de toekomst van zijn kinderen was hij naar Nederland gekomen en daarmee was voor de rest van zijn leven alle reislust opgebruikt.

De familie woonde boven het reisbureau, zodat het leven van vader Castelen, die voor zijn klanten de wereld

sample content of Ventoux

- [*Cengage Advantage Books: Nutrition: Concepts and Controversies online*](#)
- [read online Perl Cookbook \(2nd Edition\)](#)
- [Lawn People: How Grasses, Weeds, and Chemicals Make Us Who We Are here](#)
- [*download Time Will Tell*](#)

- <http://serazard.com/lib/Cengage-Advantage-Books--Nutrition--Concepts-and-Controversies.pdf>
- <http://www.rap-wallpapers.com/?library/El-Juguete-Rabioso.pdf>
- <http://yachtwebsitedemo.com/books/Marvelous-Afterlife--Paranormal-Experiences-of-a-Medium-Photographer.pdf>
- <http://www.shreesaiexport.com/library/People-of-the-Sea--North-America-s-Forgotten-Past--Book-5-.pdf>